

**DET KONGELIGE
BARNE- OG FAMILIEDEPARTEMENT**

Statsråden

KOPI

Stortingets kontor
Ekspedisjonskontoret
Stortinget
0026 Oslo

Deres ref.:
200200060

Vår ref.:
02/00187 stv

Dato:
17.01.2002

**SKRIFTLIG SPØRSMÅL NR. 104 FRA STORTINGSREPRESENTANT
TOVE H. LEHRE - FOSTERFORELDRES ARBEIDSRETTLIGE STILLING**

Fosterhjem er det mest brukte plasseringsalternativet når barneverntjenesten overtar omsorgen for barn. Rekruttering av gode fosterforeldre og utvikling av fosterhjemsarbeidet er følgelig en prioritert oppgave for Barne- og familiedepartementet. I dette ligger også at vi stadig arbeider for at fosterforeldrene skal få gode arbeidsvilkår.

Etter gjeldende forståelse av lovverket er ikke fosterforeldre å betrakte som arbeidstakere i arbeidsrettslig forstand. På grunn av graden av selvstendighet og arbeidets art er det mer naturlig å betrakte dem som selvstendige oppdragstakere for barneverntjenesten. Dette gjelder også de såkalte forsterkede fosterhjemmene. Også når det gjelder disse hjemmene vil formålet med plasseringen være at det skal etableres en ordning som er mest mulig lik et vanlig familieforhold. Når barn som av ulike årsaker ikke kan bo hjemme hos sine biologiske foreldre plasseres i fosterhjem, er formålet nettopp å gi barnet et erstatningshjem i denne perioden. Barnet skal i størst mulig grad inngå i fosterfamilien som et vanlig familiemedlem og skal delta i de samme aktiviteter som familiemedlemmene for øvrig, for eksempel når det gjelder ferier.

Når barn skal plasseres i fosterhjem etter vedtak om omsorgsovertakelse skal barneverntjenesten og fosterforeldrene inngå en avtale om henholdsvis fosterforeldrenes og barneverntjenestens plikter og rettigheter. Etter forskrifter til barnevernloven skal avtalen inngås på eget skjema utarbeidet av Barne- og familiedepartementet. I følgeskrivet om bruken av skjemaet til blant annet landets kommuner anbefaler imidlertid departementet at barneverntjenesten bruker skjemaet også når foreldrene frivillig plasserer barn i fosterhjem og når barneverntjenesten formelt godkjenner en privat plassering som fosterhjem.

Ifølge fosterhjemsavtalen har barneverntjenesten en rekke forpliktelser, herunder å tegne ulykkesforsikring for barnet. Videre skal barneverntjenesten informere fosterforeldrene blant annet om deres juridiske rettigheter. Behovet for å inngå eventuelle ytterligere forsikringsavtaler forutsettes derfor å bli vurdert i forbindelse med inngåelsen av avtalen.

Fosterhjemsavtalen er av privatrettslig karakter. Uenighet mellom barneverntjenesten og fosterforeldrene om hvordan avtalen skal forstås må således løses i samarbeid mellom partene. For i størst mulig grad å unngå misforståelser oppfordres barneverntjenesten til å opplyse fosterforeldrene om hvordan den tolker punktene i avtaleskjemaet *før* avtale inngås, og til jevnlig å gjennomgå og reforhandle fosterhjemsavtalen, alt tilpasset den enkelte plassering. Et eksemplar av fosterhjemsavtalen med følgeskriv vedlegges til orientering.

Som oppdragstakere for barneverntjenesten har fosterforeldrene en relativt fri og selvstendig stilling i utøvelsen av sitt verv, og kommunen anses ikke å ha den styrings- og kontrollrett som er vanlig mellom arbeidsgiver og arbeidstaker. At fosterforeldre ikke anses som arbeidstakere innebærer riktignok at de faller utenfor mange av de alminnelige regler om rettigheter i arbeidsforhold etter arbeidsmiljøloven og folketrygdloven. Begge lovverk har imidlertid bestemmelser som er utformet nettopp med sikte på å ivareta oppdragstakere som ikke kan anses som arbeidstakere eller selvstendig næringsdrivende. Dette gjelder eksempelvis retten til sykepenger etter folketrygdloven, samt retten til omsorgspermisjon og permisjon i forbindelse med fosterbarns sykdom etter arbeidsmiljøloven.

Det er først og fremst i barnets interesse at det skapes best mulig rammevilkår for fosterforeldrene. Myndighetenes holdning er at ingen skal *tjene* på å være fosterforeldre. På den annen side kan det virke urimelig hvis de som utfører omsorgsoppgaver på vegne av det offentlige ikke skal få de samme ytelsene fra det offentlige som biologiske foreldre. For å bøte på dette, og ikke minst av rekrutteringshensyn, er departementet opptatt av ytterligere å bedre fosterforeldrenes rettigheter som oppdragstakere for barneverntjenesten.

På denne bakgrunn, og også fordi rammebetingelsene for fosterforeldrene er preget av store regionale forskjeller når det gjelder deres sosiale rettigheter, tok vi høsten 2001 opp med Sosial- og helsedepartementet behovet for å avklare nærmere fosterforeldrenes rett til sykepenger, pensjonspoeng og omsorgspenger.

Det samme behovet for avklaring gjelder i forhold til arbeidsledighetsstønad og dagpenger. Mange fosterhjem er såkalt forsterket ved at en av fosterforeldrene av hensyn til fosterbarnet må slutte i annet arbeid for å være hjemme med barnet på heltid. Tapte arbeidsfortjeneste i den forbindelse vil som regel bli kompensert i form av økt arbeidsgodtgjøring til fosterhjemmet. Dersom den andre fosterforelder blir permittert eller arbeidsledig risikerer vedkommende etter gjeldende regler på området å få trekk i dagpenger eller avkortet arbeidsledighetstrygd på grunn av den økte arbeidsgodtgjøringen som fosterhjemmet mottar.

I tråd med Barne- og familiedepartementets ønske om å bedre fosterforeldrenes stilling vil vi selvsagt søke å motvirke et regelverk som gjør at fosterforeldre får redusert sitt økonomiske grunnlag som følge av at sitt oppdrag som fosterforeldre. Vi har derfor tatt problemet opp med Arbeids- og administrasjonsdepartementet og har bedt om raskest mulig tilbakemelding derfra.

Med hilsen

Laila Dávøy